

Brussel, 28 september 2011

Geachte Staatssecretaris Bleker, geachte Minister Kamp,

Met bezorgdheid heb ik kennis genomen van het feit dat tijdens de afgelopen Raad van Landbouw Ministers van 20 september geen oplossing is gevonden voor de toekomst van het voedselprogramma voor de meest behoeftigen in de Europese Unie. Momenteel zijn 18 miljoen Europeanen afhankelijk van deze hulp. Door juridische problemen dreigt die hulp abrupt te worden beëindigd. Nederland behoort tot de groep landen die zich tot nu toe heeft verzet om een politieke oplossing voor dit probleem te vinden.

Het voedselhulpprogramma kent zijn oorsprong in de landbouwoverschotten. De Nederlandse Commissaris Andriessen was er de geestelijk vader van. Deze overschotten zijn nu aan het verdwijnen. Om toch in voedselhulp te voorzien heeft de Europese Commissie daarom voorgesteld om voedsel op de markt aan te kopen en uit te delen aan de meest behoeftigen van de EU. Ik heb begrip voor de bezwaren van de Nederlandse regering heeft tegen deze praktijk. De connectie met het landbouwbeleid verdwijnt en het wordt daarmee in essentie een sociale maatregel zoals het Europees Hof van Justitie terecht heeft geconstateerd.

De onmiddellijke consequenties van deze juridische bezwaren zijn echter niet uit te leggen aan de 18 miljoen Europeanen die nu afhankelijk zijn van Europese voedselhulp. In totaal leven er 43 miljoen mensen in de EU met een risico op voedselarmoede. In tijden van harde bezuinigingen en hogere werkloosheid als gevolg van de crisis, is de kans groot dat meer mensen een beroep moeten doen op voedselhulp. Nederland heeft met 5% een relatief laag percentage van mensen dat basisgoederen ontbeert. In landen als Polen, Hongarije, Bulgarije en Roemenië gaat het echter om een derde tot de helft van de bevolking die met materiële armoede te maken heeft¹. Voor hen komt het plotseling stoppen van 500 miljoen euro aan Europese steun als een ongekend harde klap. Het feit dat Nederland er terecht voor kiest om armoede op een andere wijze op te lossen mag geen reden zijn om mensen in landen met grotere nood acute hulp te ontfangen.

Er moet dringend een noodoplossing gevonden worden en tegelijkertijd een discussie gevoerd worden over de toekomst van het voedselprogramma. Ik vraag de Nederlandse regering daarom met klem om zich constructief op te stellen bij het vinden van een oplossing voor het programma op korte, de middellange en lange termijn. Ik geef u daarvoor enkele suggesties.

De Europese Commissie heeft reeds een aangepast voorstel gedaan dat het mogelijk maakt om voedselhulp uit de interventievoorraden aan te vullen met marktaankopen. Ik deel het standpunt van de Nederlandse regering dat dit geen wenselijke situatie is op lange termijn. Door deze oplossing echter te omarmen onder de voorwaarde dat de verordening alleen zal gelden voor de resterende jaren van het financieel raamwerk (2012 en 2013), worden voedselbanken en andere hulpverlenende instanties de tijd geboden om zich in te stellen op een beëindiging van het voedselprogramma in zijn huidige vorm. Tegelijkertijd wordt voorkomen dat een voedselprogramma met marktaankopen structureel Europees beleid wordt.

Vanaf 2014 geldt een nieuw financieel raamwerk en kan de aanpak van voedselarmoede in een nieuwe, modernere vorm gegoten worden. Ook na 2013 zullen er Europeanen zijn die een

¹ Bron: Eurostat, indicator "Material Deprivation rate by gender" 2009/2010

beroep moeten doen op voedselhulp. Alle EU-landen, dus ook Nederland, hebben zich verbonden aan de doelstelling om de armoede in Europa met 25% terug te dringen per 2020. Het simpelweg beëindigen van het Europese programma is daarom onverantwoord. In plaats van haar handen eraf te trekken kan de EU een bijdrage leveren in het reduceren van de afhankelijkheid van voedselbanken.

Een nieuw anti-armoedeprogramma zou daarom moeten worden ingesteld, los van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Financiële middelen die nu aan het voedselprogramma worden besteed zouden op de middellange termijn kunnen worden ingezet voor het begeleiden van voedselbanken in de omschakeling naar andere bronnen van hulp dan directe Europese voedselhulp. Voedselbanken die geen gebruik maken van EU of nationale overheidssteun krijgen het voedsel veelal van supermarkten, fabrikanten en boeren. Het opbouwen en onderhouden van een netwerk van voedselleveranciers alsmede de logistiek voor het ophalen en opslaan van het voedsel vergen kennis en infrastructuur die de voedselbanken die afhankelijk zijn van het EU voedselprogramma nog ontberen. Een nieuw fonds zou tijdelijk ingezet kunnen worden om verschillende bestaande voedselbanken van elkaar te laten leren door middel van uitwisselingsprojecten en voor de opbouw van infrastructuur. Onafhankelijke voedselbanken zoals de Nederlandse kunnen dan afhankelijke voedselbanken zoals de Hongaarse of de Poolse leren hoe ook zij gebruik kunnen maken van restvoedsel in plaats van landbouwoverschotten.

De focus op langere termijn moet echter komen te liggen op maatregelen die mensen onafhankelijk maken van voedselhulp, zodat nationale welvaartsstelsels mensen een waardig bestaan kunnen bieden en honger in de EU uitgebannen wordt. Gedacht kan worden aan het bieden van assistentie op voedseluitdeelpunten bij het aanvragen van begeleiding naar werk, bijstand of andere hulpverlening.

U zult het met mij eens zijn dat honger niet thuis hoort in een rijk continent als Europa. Het is niet uit te leggen dat er plotseling geen middelen meer zijn voor de armste en kwetsbaarste Europeanen temidden van de ergste economische crisis sinds decennia. Ik reken op uw steun!

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'M' followed by a horizontal line that extends to the right.

Marije Cornelissen, Europarlementariër GroenLinks